

VISUOTINIO AKCININKŲ SUSIRINKIMO SPRENDIMAMS PRIIMTI REIKALINGOS BALSŲ DAUGUMOS APSKAIČIAVIMAS: „PAPRASTOS“ DAUGUMOS KLAUSIMAS

Virginijus Bitė

Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos Privatinės teisės institutas
Elektroninis paštas virginijus.bite@mruni.eu

Pateikta 2020 m. rugsėjo 28 d., parengta spaudai 2020 m. gruodžio 3 d.

DOI: 10.13165/JUR-20-27-2-13

Santrauka. *Bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo balsų daugumos taisyklių pažeidimai priskiriami esminiams procedūriniais pažeidimams, dėl kurių patys susirinkimo sprendimai gali būti pripažinti negaliojančiais. Neaiškumų kyla, kai balsų skaičiavimo taisyklė įvardijama sąvokomis „dauguma“ ar „paprasčia dauguma“. Šiame straipsnyje siekiama nustatyti, kokie elementai sudaro visuotinio akcininkų susirinkimo balsų skaičiavimo taisyklių turinį ir kaip turėtų būti suprantama paprasčia balsų dauguma. Tyrimas atskleidė, kad konkretiems visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams priimti reikalingos balsų daugumos nustatymas priklauso nuo numeratoriaus ir bazės, nuo kurios turi būti apskaičiuojamas numeratorius. Būtent bazės apibrėžimas įgyja lemiamą reikšmę. Numeratorius „paprasčia“ („santykine“) dauguma turėtų būti aiškinamas, kaip reiškiantis didžiausią iš bazę sudarančių grupių. Kai bazė apima tik balsavusių dalyvių balsus, pakanka, kad balsų „už“ yra daugiau negu „prieš“. Jeigu bazė apima visus dalyvavusių dalyvių arba visus išleistų akcijų suteikiamus balsus, tuomet balsų „už“ turėtų būti daugiau tiek už balsų „prieš“, tiek už „susilaikiusių / nebalsavusių“ balsų skaičių. Numeratorius „absoliuti dauguma“ (arba tiesiog „dauguma“) suponuoja didesniąją bazės dalį (t. y. vienu balsu daugiau*

negu pusė bazę sudarančių balsų). Akcininkai bendrovės įstatuose gali nustatyti ir didesnę daugumą visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams priimti, padidindami numeratorių ir (arba) bazę.

Reikšminiai žodžiai: balsavimas visuotiniame akcininkų susirinkime, balsų skaičiavimo taisyklė, balsų dauguma, paprasta dauguma, santykinė dauguma, absoliuti dauguma, kvalifikuota dauguma.

Įvadas

Balsavimas visuotiniame akcininkų susirinkime yra vienos esminių bendrovės akcininkų teisių (balsavimo teisės) realizavimo išraiška. Visuotiniame akcininkų susirinkime priimti sprendimai turi svarbią reikšmę visos bendrovės veiklai. Tam, kad bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime priimti sprendimai galiotų, jie turi atitikti įstatymų reikalavimus ne tik turinio, bet ir procedūrų aspektu. Nesunku pastebėti, kad Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas¹ (toliau – Akcinių bendrovių įstatymas) gana detalai reglamentuoja bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo organizavimo tvarką, kuri dar labiau gali būti detalizuota bendrovės įstatuose. Tos tvarkos pažeidimas gali būti pagrindas pripažinti susirinkime priimtą sprendimą negaliojančiu Lietuvos Respublikos civilinio kodekso² (toliau – CK) 2.82 straipsnio 4 dalies pagrindu. Pagal formuojamą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką³ bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo kvorumo⁴, balsų daugumos taisyklių ar balsavimo tvarkos atitinkamos klasės akcijomis pažeidimai priskirtini esminiams procedūriniais pažeidimams, kurie yra pagrindas pripažinti visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimus negaliojančiais, kaip prieštaraujančius imperatyviosioms įstatymų normoms ir bendrovės steigimo dokumentams, net ir tuo atveju, jei nedalyvavusio visuotiniame akcininkų susirinkime akcininko balsai negali daryti lemiamos įtakos balsavimo rezultatams. Todėl itin svarbu suprasti, kaip tiksliai turėtų būti aiškinama ir taikoma nustatyta viena ar kita balsų skaičiavimo taisyklė, kokie elementai turėtų būti išskiriami, kokia jų įtaka. Net ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo

- 1 „Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas“, *Valstybės žinios*, 2000-07-31, Nr. 64-1914, galiojanti suvestinė redakcija, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.106080/asr>.
- 2 „Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinis kodeksas“, *Valstybės žinios*, 2000-09-06, Nr. 74-2262, suvestinė redakcija (2020-06-15–2021-12-31), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr>.
- 3 „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos dėl akcininko teisių įgyvendinimo ir jų gynimo būdų apžvalga“, 2020 m. gegužės 22 d., žiūrėta 2020 m. rugsėjo 27 d., <https://www.lat.lt/lat-praktika/teismu-praktikos-apzvalgos/civiliniu-bylu-apzvalgos/67>, p. 46.
- 4 Bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo kvorumo nustatymo probleminiams klausimams aptarti skirsime kitas publikacijas.

nutartyse pasitaiko atvejų, kai teisėjų kolegija ne visiškai tiksliai supranta juridinio asmens įstatuose įtvirtintos balsų skaičiavimo taisyklės turinį⁵.

Ypač neaiškumų kyla, kai balsų skaičiavimo taisyklė įvardijama tokiomis žodinėmis frazėmis, kaip „dauguma“ ar „paprasčia dauguma“. Neaišku, ar tai tą pačią reikšmę turinčios sąvokos, ar vis dėlto jų turinys skiriasi.

Lietuvos teisės aktuose terminas „paprasčia dauguma“ nėra apibrėžtas. Teisės doktrinoje taip pat nėra analizuojama sąvokos „paprasčia dauguma“ reikšmė, o dažnai apsiribojama tik Akcinių bendrovių įstatyme nustatytos taisyklės (kad turi būti gauta daugiau balsų „už“ negu „prieš“) atkartojimu⁶, nors, kaip argumentuosime toliau šiame straipsnyje, tai nėra tikslu. Šis klausimas iš esmės nėra nagrinėtas ir užsienio teisės doktrinoje, kur paprastai aptariamos tik konkrečioje jurisdikcijoje nustatytos balsų skaičiavimo taisyklės⁷. Iš užsienio autorių galėtume išskirti tik Andreas'ą Cahn'ą ir David'ą C. Donald'ą, kurie paminėjo balsų daugumai nustatyti būtinus elementus⁸. Vis dėlto, atlikus užsienio doktrinos analizę, teko konstatuoti, kad joje giliau nenauginamas balsų skaičiavimo taisyklės sąvokų turinys. Atitinkamai tai lėmė negausų doktrinos šaltinių panaudojimą tyrime. Būtent užpildyti šią doktrinos spragą ir siekiama šiuo straipsniu.

Šio tyrimo objektas yra balsavimo visuotiniame akcininkų susirinkime balsų daugumos nustatymo taisyklės.

Tyrimo tikslas – išskyrus bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo balsų skaičiavimo taisyklių turinį sudarančius elementus bei apžvelgus paprastos daugumos apibrėžimų vartojimą teisės aktuose, nustatyti, kaip turėtų būti aiškinama bei taikoma „paprasčia“ balsų dauguma.

Manytina, kad minėtų probleminių balsų skaičiavimo klausimų analizė bus naudinga ne tik teisininkams praktikams, visuotinių akcininkų susirinkimų dalyviams, atitinkamas bylas nagrinėjantiems teisėjams, bet ir praturtins teisės doktriną, padės užpildyti mokslinių tyrimų spragas.

Tyrimo tikslui pasiekti pasitelkti įvairūs socialinių mokslų tyrimo metodai. Kaip minėta, nesant teisės doktrinos šaltinių, kuriuose būtų analizuojami balsų daugumos

5 Pavyzdžiui, vienoje byloje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas asociacijos įstatuose įtvirtintą balsų skaičiavimo taisyklę „daugiau balsavimo metu dalyvaujančių narių balsų „už“ negu „prieš““ aiškino kaip susirinkime dalyvavusių asociacijos narių balsų daugumą, t. y. netiksliai suprato įstatuose įtvirtintos balsų skaičiavimo taisyklės bazę ir neįvertino dalyvavusių, bet balsavime susilaikiusių narių įtakos. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. balandžio 29 d. nutartis civilinėje byloje VŠĮ „Nava Racing Club“ v. asociacija Lietuvos motociklų sporto federacija (bylos Nr. e3K-3-148-403/2020)“.

6 Pvz., Alfonsas Vileita ir kt., *Civilinė teisė. Bendroji dalis: vadovėlis* (Vilnius: Justitia, 2009), 276.

7 Žr., pavyzdžiui: Leslie Kosmin, QC ir Catherine Roberts, *Company meetings and resolutions: Law, practice and procedure*, 2nd ed. (Oxford: Oxford University Press, 2013), 193–194; Brenda Hannigan, *Company law*, 3rd ed. (Oxford; New York (N.Y.): Oxford University Press, 2012), 331–332; ir kt. Šie keli šaltiniai pateikiami tik iliustraciniais tikslais.

8 Žr. Andreas Cahn ir David C. Donald, *Comparative company law: Text and cases on the laws governing corporations in Germany, the UK and the USA* (Cambridge; New York (N. Y.): Cambridge University Press, 2011), 490.

skaičiavimo struktūriniai elementai, tyrimo tikslui pasiekti naudoti kiti šaltiniai ir metodai. Dokumentų analizės, sisteminis, teleologinis metodai padėjo suprasti teisės aktuose įtvirtintų nuostatų dėl bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams priimti nustatytų balsų skaičiavimo taisyklių turinį. Istorinės analizės metodas pasitelktas apžvelgiant balsų skaičiavimo taisyklių reglamentavimo raidą skirtingas juridinių asmenų formas reglamentuojančiuose teisės aktuose – tai padėjo iliustruoti teisėkūroje vartojamų sąvokų nevienodumą⁹, taip pat nuosekliai ir logiškai prieiti prie siūlomo balsų daugumos taisyklių aiškinimo. Lyginamosios analizės metodas naudotas lyginant, kaip aktualūs aspektai reglamentuojami ne tik įvairiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, bet ir pasirinktose užsienio valstybėse. Aptariamams klausimams iliustruoti pasirinktos dvi Europos valstybės – Jungtinė Karalystė, kaip pagrindinė bendrosios teisės tradicijos atstovė, ir Vokietija, kaip viena pagrindinių kontinentinės teisės tradicijos atstovių. Galiausiai formuluojant tyrimo išvadas pa-naudoti loginės analizės, indukcinis ir dedukcinis metodai. Vėlgį dėl minėtos teisės doktrinos analizuojamais klausimais stokos šie metodai įgavo papildomą svarbą.

1. Bendrosios bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams priimti reikalingos balsų daugumos nustatymo taisyklės

Kaip minėta, Lietuvos teisės doktrinoje ar teismų praktikoje nerasime pateiktų išaiškinimų, kaip turėtų būti apskaičiuojama (nustatoma) bendrovių visuotinių akcininkų susirinkimų sprendimams priimti reikalinga balsų dauguma. Šaltinių tenka ieškoti užsienio teisės doktrinoje, kurios šiuo klausimu taip pat nėra daug. Vertingos pripažintų bendrovių teisės mokslininkų A. Cahn'o ir D. C. Donald'o idėjos. Kalbėdami apie balsų daugumos nustatymą, jie išskiria numeratorių (arba skaitiklį) (angl. *numerator*) ir denominatorių (arba vardiklį) (angl. *denominator*)¹⁰.

Taigi, siekiant numatyti konkrečioms bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams priimti reikalingą balsų daugumą, būtina nustatyti du elementus:

- įstatymuose ar bendrovės įstatuose nustatytą konkrečią reikalingų balsų dalį išreiškiantį skaitinį dydį (pavadinsime jį *numeratoriumi*); ir
- bazę (denominatorių), nuo kurios tas skaitinis dydis (numeratorius) turi būti apskaičiuojamas (pavadinsime jį *baze*).

Numeratorius parodo, kokia bazės dalis reikalinga susirinkimo sprendimui priimti. Numeratorius teisės aktuose arba juridinių asmenų steigimo dokumentuose gali būti išreiškiamas įvairiais būdais: *procentiniu dydžiu* (pavyzdžiui, „daugiau negu 50 proc.“, „ne mažiau kaip 75 proc.“ ir pan.), *taisyklingąja trupmena* (pavyzdžiui, „daugiau kaip 1/2“, „daugiau kaip 1/3“, „ne mažiau kaip 2/3“, „ne mažiau kaip 3/4“ ir

9 Vis dėlto straipsnyje nebuvo keliamas tikslas giliai išanalizuoti nustatytus teisėkūros lingvistinius klausimus. Tai paliekama ateities tyrimams.

10 Cahn ir Donald, *supra note*, 8.

pan.) arba žodine reikšme (pavyzdžiui, „paprasčia dauguma“ arba „santykinė dauguma“, „absoliuti dauguma“, „daugiau kaip pusė“, „ne mažiau kaip trečdalis“ ir pan.).

Bazė parodo, nuo ko konkrečiai reikia apskaičiuoti konkretų numeratorių. Bazė gali būti įvardijama įvairiomis frazėmis, pavyzdžiui, „[dalyvaujančių ir] balsuojančių narių balsai“ (angl. *votes present and cast*), „dalyvaujančių narių balsai“ (angl. *votes present*), „visų narių balsai“ (angl. *total voting rights of eligible members*) arba „visų išleistų akcijų suteikiami balsai“ (angl. *votes of all outstanding shares*) ir pan.

Akivaizdu, kad, priklausomai nuo apibrėžimo, bazės apimtys skiriasi. „Dalyvaujančių narių balsų“ bazė bus didesnė negu „balsuojančių narių balsų“ bazė, kadangi pirmuoju atveju į bazę įskaičiuojami visi susirinkime dalyvavę nariai, tiek balsavę „už“, tiek balsavę „prieš“, tiek ir nebalsavę (susilaikę arba gražinę neužpildytą ar sugadintą balsavimo biuletenį), o antruoju atveju skaičiuojami tik tinkamai balsavę susirinkimo dalyviai, t. y. išreiškę balsą „už“ arba „prieš“ (neskaičiuojami susilaikę arba gražinę neužpildytą ar sugadintą balsavimo biuletenį). „Visų išleistų akcijų suteikiamų balsų“ bazė bus didesnė negu „dalyvaujančių narių balsų“ bazė, kadangi pirmuoju atveju bus įskaičiuojami absoliučiai visų juridinio asmens dalyvių, net ir nedalyvaujančių susirinkime, balsai, o antruoju atveju – tik dalyvaujančių. Be to, „visų išleistų akcijų suteikiamų balsų“ bazė gali būti mažesnė už „viso bendrovės išleisto kapitalo“ bazę, kadangi tam tikrą bendrovės kapitalo dalį gali sudaryti ir balso teisės nesuteikiančios akcijos (pavyzdžiui, nevisišškai apmokėtos akcijos¹¹, privilegijuotosios akcijos¹², bendrovės įgytos savos akcijos¹³ ir kt.).

Pastebėtina, kad juridinio asmens dalyvių susirinkimo dalyviai savo valią konkreta sprendimo atžvilgiu gali išreikšti trimis būdais: balsuodami „už“ tokį sprendimą, balsuodami „prieš“ tokį sprendimą ir susilaikydami nuo balsavimo (ar kitais veiksmais neišreikšdami balso „už“ arba „prieš“). Susilaikymas nuo balsavimo, dalyvaujant susirinkime ir turint galimybę balsuoti, taip pat yra tam tikra dalyvio valios išreiškimo forma. Priklausomai nuo nustatytos bazės, susilaikiusiųjų skaičius gali neturėti įtakos sprendimo priėmimui (pavyzdžiui, kai bazė apima tik balsavusių dalyvių balsus, t. y. kai tik skaičiuojama, ar „už“ yra daugiau negu „prieš“) arba turėti (pavyzdžiui, kai bazė apima visus dalyvavusių dalyvių arba visus išleistų akcijų suteikiamus balsus)¹⁴.

11 Akcinių bendrovių įstatymo 17 str. 1 d., 48 str. 1 d.

12 Akcinių bendrovių įstatymo 17 str. 3 d.

13 Akcinių bendrovių įstatymo 54 str. 7 d.

14 Bazės įtaką balsavimo rezultatams galima iliustruoti tokiu pavyzdžiu: bendrovėje iš viso yra 200 išleistų paprastųjų akcijų, suteikiančių po vieną balsą. Numeratorius yra „daugiau kaip 1/2“. Jeigu nustatyta bazė yra „balsavusių dalyvių balsai“, tai konkrečiam sprendimui priimti pakaks to, kad „už“ tokį sprendimą balsų bus daugiau negu „prieš“, neatsižvelgiant į susilaikiusiųjų skaičių (pavyzdžiui, visuotiniame akcininkų susirinkime dalyvavo akcininkai, bendrai turintys 120 akcijų (balsų), iš kurių „už“ konkretų sprendimą balsavo 40 balsų, „prieš“ – 39 balsai, o susilaikė – 51 balsas). Jeigu nustatyta bazė yra „dalyvavusių dalyvių balsai“, tai sprendimui priimti reikės, kad „už“ jį balsuotų daugiau kaip pusė visų dalyvavusių dalyvių balsų, įskaitant ir susilaikiusiųjų balsus (pavyzdžiui, minėtu atveju, kai visuo-

Pažymėtina, kad bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams priimti reikalingos daugumos nustatymui negalima pagal analogiją taikyti kitų kolegialių bendrovės organų (stebėtojų tarybos, valdybos) balsavimą reglamentuojančių taisyklių. Tą tiesiogiai įtvirtina ir CK 2.93 str. 8 dalies nuostatos. Tokia nuostata galėtų būti paaiškinama tuo, kad visi stebėtojų tarybos ar valdybos nariai turi po vieną balsą, išskyrus taisyklę, kad, balsams „už“ ir „prieš“ pasiskirsčius po lygiai, lemia atitinkamo organo pirmininko balsas¹⁵. Visuotiniame akcininkų susirinkime dalyvaujančių akcininkų turimas „svoris“ (balsų skaičius) balsavime priklauso nuo kiekvieno iš jų turimų balsavimo teisę suteikiančių akcijų skaičiaus, kadangi taikomas principas „viena akcija – vienas balsas“¹⁶. Kitais žodžiais tariant, visuotinio akcininkų susirinkimo balsavimo bazė nustatoma pagal akcininkų turimus balso teisę suteikiančių akcijų kiekius, o kituose kolegialiuose bendrovės organuose – pagal organų narių skaičių.

Minėtos bendrosios balsavimo bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime taisyklės (viena akcija – vienas balsas, numeratorius ir bazė) netaikomos formuojant kolektyvinius bendrovės organus, kai remiamasi specialiomis *kumuliacinio balsavimo* taisyklėmis¹⁷. Pastaruoju atveju kiekvienas akcininkas turi balsų skaičių, lygų balsų skaičiaus, kurį suteikia jam priklausančios akcijos, ir renkamų stebėtojų tarybos (valdybos) narių skaičiaus sandaugai, ir šiuos balsus akcininkas skirsto savo nuožiūra – už vieną ar kelis kandidatus, o išrenkami daugiau balsų surinkę kandidatai.

2. „Paprastos“ daugumos apibrėžimo ir nustatymo ypatumai

2.1. Bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo įprastiniams sprendimams reikalaujamos balsų daugumos apibrėžimo raida

Paminėtina, kad pagal sprendimų svarbą dauguma juridinių asmenų formas reglamentuojančių įstatymų išskiria dvi juridinio asmens dalyvių susirinkimo sprendimų rūšis: įprastinius (angl. *ordinary*) ir specialiuosius (angl. *special*)¹⁸. Specialiesiems sprendimams dėl jų ypatingos reikšmės ir svarbos teisės aktai arba juridinio asmens steigimo dokumentai numato kvalifikuotos balsų daugumos reikalavimą.

tiniam akcininkų susirinkime dalyvavo akcininkai, bendrai turintys 120 akcijų (balsų), sprendimui priimti reikės mažiausiai 61 balso „už“). Galiausiai jeigu bazė yra „visų išleistų akcijų suteikiami balsai“, tai sprendimui priimti reikės, kad „už“ jį balsuotų daugiau kaip pusė visų tuo metu esančių bendrovės akcininkų, nepriklausomai nuo konkrečių akcininkų dalyvavimo visuotiniame akcininkų susirinkime (pavyzdžiui, minėtu atveju, kai susirinkime dalyvavo akcininkai, bendrai turintys 120 akcijų (balsų), sprendimui priimti reikės mažiausiai 101 balso „už“).

15 Akcinių bendrovių įstatymo 32 str. 7 d., 35 str. 3 d.

16 Akcinių bendrovių įstatymo 17 str. 2 d.

17 Akcinių bendrovių įstatymo 31 str. 3 d., 33 str. 3 d.

18 Žr., pavyzdžiui: Leslie Kosmin, QC ir Catherine Roberts, *Company meetings and resolutions: Law, practice and procedure*, 2nd ed. (Oxford: Oxford University Press, 2013), 193–194; Brenda Hannigan, *Company law*, 3rd ed. (Oxford; New York (N.Y.): Oxford University Press, 2012), 331–332.

Įprastiniams sprendimams priskirtini visi kiti, specialiesiems sprendimams nepriškirti, sprendimai, kurie patys savaime neturi esminės reikšmės bendrovės veiklai, jos teisiniam statusui ir pan., todėl jiems nustatomas absoliučios arba bent paprastos dalyvių balsų daugumos reikalavimas.

Bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo įprastiniams sprendimams (t. y. sprendimams, nereikalaujantiems kvalifikuotos balsų daugumos) numatyta balsų dauguma įvairiais laikotarpiais galiojusiame Akcinių bendrovių įstatyme buvo įvardijama įvairiai, kai kuriais atvejais pakankamai aiškiai neapibrėžiant bazės arba išvis jos nenurodant.

Pirmojo (1990 m.) Akcinių bendrovių įstatymo¹⁹ 19 str. 3 dalis numatė, kad „[s]usirinkimo nutarimai priimami susirinkime paprasta balsų dauguma, išskyrus šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 1, 3, 6, 7 punktuose nurodytus atvejus“, o 37 str. 3 dalis – kad „[n]utarimą išleisti obligacijas gali priimti visuotinis susirinkimas paprasta balsų dauguma arba valdyba, jei tai numatyta įstatuose“. Taigi pirmojoje Akcinių bendrovių įstatymo redakcijoje buvo nurodytas numeratorius „paprasta dauguma“, bet bazė neįvardyta.

1994 m. Akcinių bendrovių įstatymo²⁰ 20 str. 4 dalis numatė: „[s]usirinkimo nutarimai priimami paprasta dalyvaujančių susirinkime akcininkų balsų dauguma, išskyrus šio įstatymo numatytus atvejus, kuriems reikia kvalifikuotos balsų daugumos <...>“. Tad numeratorius išliko tas pats („paprasta dauguma“), bet jau nurodyta ir bazė – „dalyvaujančių susirinkime akcininkų balsai“. Tiesa, nuostatose dėl bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo nutarimo išleisti obligacijas (38 str. 3 d.) niekas nebuvo pakeista, t. y. bazė vis dar nenurodyta.

Toks pats numeratoriaus ir bazės apibrėžimas Akcinių bendrovių įstatymo 20 str. 4 dalyje išliko ir po 1998 m. Akcinių bendrovių įstatymo pakeitimų²¹. Tiesa, Akcinių bendrovių įstatymo 20 str. 6 dalyje atsirado patikslinimas, kad į bazę neįskaičiuojami neturinčių teisės balsuoti akcininkų balsai: „jei šio įstatymo 16 straipsnio ketvirtojoje dalyje nurodytais atvejais akcininkas negali balsuoti, balsavimo rezultatai nustatomi ne pagal susirinkime dalyvaujančiųjų akcininkų balsų skaičių, bet pagal turinčių teisę dalyvauti sprendžiant šį klausimą akcininkų balsų skaičių“²². Tačiau dėl galinčių, bet nenorinčių balsuoti (susilaikiusių) akcininkų įskaičiavimo ar neįskaičiavimo nieko nenurodyta, o tai suponuoja išvadą, kad tokie akcininkai į bazę vis dėlto turėjo būti įskaičiuojami.

19 „Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1990-08-31, Nr. 24-594, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.423?jfwid=4t02bxrbq>.

20 „Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1994-07-20, Nr. 55-1046, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.19881>.

21 „Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1998-04-17, Nr. 36-961, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.54006>.

22 *Ibid.*

Esminių pakeitimų nepadaryta ir priėmus 2000 m. Akcinių bendrovių įstatymą²³. Akcinių bendrovių įstatymo 29 str. 5 dalis vis dar numatė, kad „[v]isuočinio akcininkų susirinkimo nutarimai priimami paprasta dalyvaujančių susirinkime akcininkų balsų dauguma <...>“. Akcinių bendrovių įstatymo 29 str. 7 dalis taip pat numatė, kad „[l]ei šio įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais akcininkas negali balsuoti, balsavimo rezultatai nustatomi pagal susirinkime dalyvaujančių ir galinčių balsuoti sprendžiant šį klausimą akcininkų balsų skaičių“. Tiesa, be minėto obligacijų išleidimo atvejo, paprasta balsų dauguma be bazės nurodymo buvo nustatyta ir kontroliuojamos bendrovės prijungimo bei bendrovės pertvarkymo atvejais²⁴.

Patvirtinus 2003 m. Akcinių bendrovių įstatymo pakeitimus²⁵ nuo 2004 m. sausio 1 d. įsigaliojusioje Akcinių bendrovių įstatymo redakcijoje įprastiniams bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams nustatytos daugumos apibrėžimas iš esmės pasikeitė. Akcinių bendrovių įstatymo 27 str. 8 dalyje numatyta, kad „[v]isuočinio akcininkų susirinkimo sprendimas laikomas priimtu, kai už jį gauta daugiau akcininkų balsų negu prieš, jeigu šis įstatymas ar bendrovės įstatai nenustato didesnės daugumos“. Taigi bazė aiškiai susiaurinta iki dalyvavusių ir balsavusių („už“ arba „prieš“) akcininkų balsų, o įvardijant numeratorių atsisakyta „paprastos daugumos“ sąvokos. Tokiu būdu galimai buvo siekiama ne tik suteikti aiškumo dėl reikalaujamos daugumos skaičiavimo, bet ir palengvinti bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo įprastinių sprendimų priėmimą, kadangi „susilaukė“ balsai, jeigu įstatai nenumatytų didesnės reikalaujamos daugumos, jau nebeturėtų įtakos balsavimo rezultatams. Tiesa, sprendimams dėl obligacijų išleidimo vis dar palikta ankstesnė nuostata dėl paprastos daugumos, neįvardijant bazės (Akcinių bendrovių įstatymo 55 str. 4 d.).

2.2. Dalyvių susirinkimo įprastiniams sprendimams reikalaujamos balsų daugumos apibrėžimas kituose Lietuvos juridinius asmenis reglamentuojančiuose teisės aktuose

Paminėtina, kad kituose juridinius asmenis reglamentuojančiuose teisės aktuose įprastiems sprendimams reikalingos „paprastos daugumos“ bazė (kartais ir numeratorius) taip pat yra (buvo) apibrėžiama įvairiai.

23 „Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas“, *Valstybės žinios*, 2000-07-31, Nr. 64-1914, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.106080?fwid=ck9gyayvr>.

24 Akcinių bendrovių įstatymo 56 str. 4 d.: „Nutarimą išleisti obligacijas gali priimti akcinės bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas paprasta balsų dauguma arba valdyba, jei tai numatyta įstatuose <...>“. 73 str. 3 d.: „Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytais reorganizavimo atvejais nutarimą reorganizuoti po reorganizavimo tęsiančią veiklą bendrovę ir prijungiamą bendrovę gali priimti po reorganizavimo tęsiančios veiklą bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas paprasta balsų dauguma <...>“. 74 str. 2 d.: „Pertvarkant bendrovę, reorganizavimo projektą vertinti nėra privaloma, jeigu to nereikalauja akcininkai paprasta balsų dauguma.“

25 „Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo pakeitimo įstatymas“, *Valstybės žinios*, 2003-12-30, Nr. 123-5574, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.224234>.

Kai kurias teises formas reglamentuojančiuose įstatymuose, panašiai kaip ir galiojančiame Akcinių bendrovių įstatyme, vartojama „daugiau už negu prieš“ konstrukcija, baze įvardijant „dalyvaujančių narių balsus“ ir papildomai pažymint, kad asmenys, balsuodami susilaikę, neskaičiuojami. Pavyzdžiui, galiojančio Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo²⁶ 8 str. 7 dalyje numatoma, kad „<...> [v]isuotinio narių susirinkimo sprendimas, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 6 punktuose nurodytus sprendimus ir tuos atvejus, kai renkami kolegialių organų nariai, laikomas priimtu, kai už jį gauta daugiau balsavimo metu dalyvaujančių narių balsų „už“ negu „prieš“ (asmenys, balsuodami susilaikę, neskaičiuojami, tai yra jie laikomi balsavimo metu nedalyvavusiais asmenimis), jeigu asociacijos įstatai nenustato didesnės daugumos <...>“. Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymo²⁷ 8 str. 8 dalis taip pat formuluojama panašiai: „[v]isuotinio dalininkų susirinkimo sprendimas laikomas priimtu, kai už jį gauta daugiau balsavimo metu dalyvaujančių fondo dalininkų balsų „už“ negu „prieš“ (asmenys, kurie balsuodami susilaiko, neskaičiuojami, tai yra jie laikomi balsuojant nedalyvavusiais asmenimis), jeigu fondo įstatuose nenustatyta didesnė dauguma“.

Kituose teisės aktuose „paprastos daugumos“ numeratoriui nustatoma „dalyvaujančių susirinkime balsų“ bazė. Pavyzdžiui, CK 2.109 str. 1 dalyje numatoma, kad „[j]uridinio asmens dalyvių paskirtas juridinio asmens likvidatorius gali būti atšauktas paprasta juridinio asmens dalyvių, dalyvaujančių susirinkime, balsų dauguma“. Galiojančio Lietuvos Respublikos žemės ūkio bendrovių įstatymo²⁸ 21 str. 5 dalyje nustatyta, kad „<...> [n]utarimai priimami susirinkime dalyvaujančių narių paprasta jų turimų balsų dauguma <...>“. Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo²⁹ 10 str. 2 dalis taip pat skamba panašiai: „[v]isuotinio dalininkų susirinkimo sprendimai priimami paprasta visų susirinkime dalyvaujančių dalininkų balsų dauguma <...>“.

Kai kuriose anksčiau galiojusiose juridinius asmenis reglamentuojančių teisės aktų redakcijose numeratoriumi buvo nurodoma „paprasta dauguma“, tačiau bazė neįvardijama. Tokią formuluotę buvo galima rasti, pavyzdžiui, iki 2002 m. gruodžio 31 d. galiojusios Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įsta-

26 „Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 2004-02-14, Nr. 25-745, galiojanti suvestinė redakcija (nuo 2020-06-01), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.226938/asr>.

27 „Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1996-04-10, Nr. 32-787, galiojanti suvestinė redakcija (nuo 2020-06-01), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.26243/asr>.

28 „Lietuvos Respublikos žemės ūkio bendrovių įstatymas“, *Valstybės žinios*, 2001-05-30, Nr. 45-1574, galiojanti suvestinė redakcija (nuo 2018-05-01), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1213/asr>.

29 „Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1996-07-19, Nr. 68-1633, galiojanti suvestinė redakcija (nuo 2019-01-01), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.29578/asr>.

tymo redakcijos³⁰ 16 str. 5 dalyje, iki 2003 m. gruodžio 31 d. galiojusios Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų įstatymo redakcijos³¹ 12 str. 6 dalyje, iki 2004 m. vasario 13 d. galiojusios Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo redakcijos³² 13 str. 4 dalyje.

Kai kuriuose teisės aktuose numeratoriumi numatoma absoliuti dauguma, var-tojant frazes „daugiau kaip 1/2“ ar „daugiau kaip pusė“. Pavyzdžiui, Lietuvos Res-publikos mažųjų bendrijų įstatymo³³ 17 str. nurodoma, kad „[m]ažosios bendrijos narių susirinkimo sprendimas laikomas priimtu, kai už jį gauta daugiau kaip 1/2 visų turinčių teisę balsuoti mažosios bendrijos narių turimų balsų, jeigu šiame įstatyme ar mažosios bendrijos nuostatuose nenustatyta didesnė balsų dauguma“. Taigi čia nu-meratoriumi nurodoma „daugiau kaip 1/2“, o baze – visi mažosios bendrijos nariai. Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savi-ninkų bendrijų įstatymo³⁴ 11 str. 6 dalyje numatoma, kad „[v]isutinio susirinkimo sprendimai yra teisėti, kai už juos balsuoja daugiau kaip pusė susirinkime dalyvau-jančių bendrijos narių <...>“. Taip pat reikalinga balsų dauguma apibrėžiama ir dėl sprendimų prisijungti prie veikiančios bendrijos (minėto įstatymo 5 str. 2 d.). Tad čia numeratoriumi nurodoma „daugiau kaip pusė“, baze – „susirinkime dalyvaujantys nariai“. Panašiai ir Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatyme³⁵, tik pastara-jame numeratoriui įvardyti vartojama frazė „daugiau kaip 1/2“: „<...> [s]prendimai bendrijos narių susirinkime priimami, kai už juos balsuoja daugiau kaip 1/2 susirin-kime dalyvaujančių bendrijos narių“.

Kai kuriuose teisės aktuose numeratoriumi numatyta tiesiog „dauguma“, o baze – susirinkime dalyvaujančių dalyvių balsai. Pavyzdžiui, galiojančio Lietuvos Respubli-kos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo³⁶ 16 str. 8 dalyje nurodoma, kad „[k]ooperatinės bendrovės narių susirinkimo sprendimai priimami kooperatinės

-
- 30 „Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1993-06-09, Nr. 20-488, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.5474?jfwid=-fxdp814m>.
- 31 „Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų įstatymas“, *Lietuvos aidas*, 1990-10-20, Nr. 107-0, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.22F9E22CD358>.
- 32 „Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 1996-04-10, Nr. 32-786, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.26242?jfwid=1dlo7f31rb>.
- 33 „Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 2012-07-14, Nr. 83-4333, galiojan-ti suvestinė redakcija (nuo 2019-01-01), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.429530/asr>.
- 34 „Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įsta-tymas“, *Valstybės žinios*, 1995-03-08, Nr. 20-449, galiojanti suvestinė redakcija (nuo 2017-01-01), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0EC89509170B/cuqIGcUnNw>.
- 35 „Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 2004-01-07, Nr. 4-40, galiojanti suvestinė redakcija (nuo 2020-01-01), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.224480/asr>.
- 36 „Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymas“, *Valstybės žinios*, 2002, Nr. 57-2296, suvestinė redakcija (2018-05-01–2020-10-31), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.5474/asr>.

bendrovės narių, užsiregistravusių susirinkimo dalyvių sąraše, balsų dauguma <...>“. Paminėtina ir nuo 2004 m. sausio 1 d. iki 2012 m. rugpjūčio 31 d. galiojusios Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų įstatymo redakcijos³⁷ 11 str. 1 dalis, kurioje buvo nustatyta, kad ūkinėje bendrijoje „[s]prendimai priimami visų tikrųjų narių bendru sutarimu. Bendrijos jungtinės veiklos sutartyje gali būti numatyta, kad sprendimai priimami tikrųjų narių balsų dauguma, išskyrus šiame Įstatyme numatytus atvejus <...>“. Pastaruoju atveju baze buvo laikomi net visi juridinio asmens dalyvių (net ir nedalyvaujančių susirinkime) turimi balsai.

2.3. „Paprastos“ daugumos apibrėžimas Europos Sąjungos bendrovių teisės aktuose ir kitose Europos valstybėse

Europos Sąjungos teisės aktuose „paprastos daugumos“ sąvoka taip pat neapibrėžiama, be to, vartojamos skirtingos bazės.

Direktyvos dėl akcinių bendrovių jungimo³⁸ 7 str. ir Europos Sąjungos Antrosios Bendrovių teisės direktyvos³⁹ 44 str. „paprastos daugumos“ baze nurodomos atstovaujama, t. y. dalyvaujančių dalyvių, akcijų suteikiami balsai (angl. *votes attached either to the shares or to the subscribed capital represented*)⁴⁰.

Reglamente dėl Europos bendrovės (SE) statuto⁴¹ (57–59 str.) ir Reglamente dėl Europos kooperatinės bendrovės (SCE) statuto⁴² (61 str.) „paprastos daugumos“ baze nurodomi tik „tinkamai panaudoti balsai“ (angl. *votes validly cast*), o Reglamento dėl Europos bendrovės (SE) statuto 58 str. konkrečiai nurodoma, kad į bazę neįskaičiuo-

37 „Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 2003-11-28, Nr. 112-4990, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.222036>.

38 „2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/35/ES dėl akcinių bendrovių jungimo“ (versija anglų kalba), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32011L0035>.

39 „2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2012/30/ES dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės, siekdamos tokias priemones suvienodinti, reikalauja iš Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 54 straipsnio antroje pastraipoje apibrėžtų bendrovių, jų narių ir kitų interesų apsaugai, akcines bendroves steigiant, palaikant ir keičiant jų kapitalą, koordinavimo“ (versija anglų kalba), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex:32012L0030>.

40 Pastebėtina, kad Direktyvos dėl akcinių bendrovių jungimo versijoje lietuvių kalba pateiktas kiek netikslus vertimas: „balsų, kuriuos suteikia akcijos arba atstovaujamo pasirašytojo kapitalo dalis, dauguma“. Toks vertimas klaidingai suponuoja „visų išleistų akcijų balsų“ bazę. „2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/35/ES dėl akcinių bendrovių jungimo“ (versija lietuvių kalba), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0035&from=EN>.

41 „2001 m. spalio 8 d. Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 2157/2001 dėl Europos bendrovės (SE) statuto“ (versija anglų kalba), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32001R2157>.

42 „2003 m. liepos 22 d. Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1435/2003 dėl Europos kooperatinės bendrovės (SCE) statuto“ (versija anglų kalba), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32003R1435>.

jami balsai, suteikti akcijų, kurių atžvilgiu akcininkas nedalyvavo balsavime, susilaikė arba gražino neužpildytą ar sugadintą biuletenį, t. y. neįskaičiuojami savo valia nepanaudoti balsai (susilaikę).

Paminėtina, kad užsienio valstybėse įprastiniams bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams reikalingos balsų daugumos bazė ir (ar) numeratorius, priklausomai nuo tam tikrų atvejų, taip pat nustatomi skirtingi.

Jungtinėje Karalystėje skirtingiems atvejams numatoma skirtinga paprastos daugumos bazė. Pagal Jungtinės Karalystės Bendrovių įstatymo⁴³ 282 str. nuostatas, tais atvejais, kai įprastinis sprendimas priimamas rašytine tvarka (angl. *written resolution*), paprastos daugumos bazė yra „visi tinkamų narių turimi balsai“ (angl. *total voting rights of eligible members*), kai sprendimas priimamas balsuojant „keliant rankas“ tiesiogiai susirinkime (angl. *a resolution passed at a meeting on a show of hands*) – bazė yra „turinčių teisę balsuoti narių panaudoti balsai“ (angl. *votes cast by those entitled to vote*), o kai sprendimas priimamas apklausos būdu susirinkime – „visi balsai narių, kurie balsavo“ (angl. *total voting rights of members who (being entitled to do so) vote*).

Vokietijoje atvirąsias ir uždarásias bendroves reglamentuoja atskiri įstatymai, kurie numato ir skirtingus numeratorius bendrovės visuotinio dalyvių susirinkimo įprastiniams sprendimams. Vokietijos Akcinių bendrovių įstatymo⁴⁴ 133 str. nustatoma, kad akcinių bendrovių visuotinio akcininkų susirinkimo įprastiniams sprendimams priimti reikalinga paprasta dauguma, skaičiuojant nuo panaudotų balsų, t. y. kad balsų „už“ būtų daugiau negu balsų „prieš“ (susilaikę neįskaičiuojami). O Vokietijos Ribotos atsakomybės bendrovių įstatymo⁴⁵ 47 str. 1 dalyje bazė numatoma ta pati (panaudoti balsai), tačiau numeratorius nustatomas jau didesnis – tiesiog „dauguma“.

Minėtas didesnio numeratoriaus uždarsioms bendrovėms numatymas Vokietijoje galėtų būti paaiškinamas skirtingais atvirosios ir uždariosios bendrovių bruožais. Atviro tipo akcinė bendrovė yra labiau pritaikyta stambiam kapitalui viešojoje akcijų apyvartoje telkti, dalyvaujant dideliame skaičiui investuotojų, kurie rečiau dalyvauja visuotiniuose akcininkų susirinkimuose arba, jeigu dalyvauja, susilaiko, nes nėra įsigilinę į kasdienę bendrovės veiklą. Todėl tokio pobūdžio bendrovėms pateisinamas mažesnis įprastiniams sprendimams priimti reikalingos daugumos slenkstis, neskaiciuojant susilaikiusių. O uždariosios bendrovės forma visų pirma skirta ir pritaikyta nedideliame dalyvių skaičiui, kurie yra labiau įsitraukę į bendrovės veiklą⁴⁶, todėl rečiau susilaiko priimant sprendimus visuotiniame akcininkų susirinkime. Atitinkamai uždaryjū bendrovių atveju labiau pateisinamas absoliučios daugumos slenkstis.

43 „2006 m. Bendrovių įstatymas“ (anglų kalba), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/section/282>.

44 „Vokietijos Akcinių bendrovių įstatymas“ (versija anglų kalba), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <http://www.nortonrosefulbright.com/files/german-stock-corporation-act-147035.pdf>.

45 „Vokietijos Ribotos atsakomybės bendrovių įstatymas“ (versija anglų kalba), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gmbhg/.

46 Plačiau apie atviro ir uždaro tipo bendrovių skirtumus žr. Virginijus Bitė, „Uždariosios bendrovės samprata ir požymiai“, *Socialinių mokslų studijos* 3, 2 (2011): 213–229.

2.4. „Paprastos“ („santykinės“) daugumos samprata

Kaip minėta, terminas „paprasta dauguma“ nėra apibrėžtas nei Lietuvos teisės aktuose, nei teisės doktrinoje, nei teismų praktikoje.

Termino „dauguma“ lingvistinė reikšmė yra „didesnioji ko nors dalis“⁴⁷. Kanceliarijė ir teisės kalboje skiriama *absoliuti* dauguma ir *santykinė* (arba *paprasta*)⁴⁸ dauguma, nurodant, kad *absoliuti dauguma* reiškia „daugiau kaip pusė (daugiau kaip 50 procentų)“, o *santykinė dauguma* – „šiai daugiau už kitą grupę“⁴⁹. Daugumos rūšių išskyrimą ir apibūdinimą galima rasti ir konstitucinės teisės doktrinoje⁵⁰, kur paaiškinamos absoliučios, santykinės ir kvalifikuotos daugumos sąvokos. *Absoliučios daugumos* taisyklė nusako, kad rinkimus laimi tas, kuris gauna daugiau negu pusę (50 proc. + vienas balsas) visų balsų, pagal kuriuos skaičiuojami rinkimų rezultatai (paprastai rinkimuose dalyvavusių rinkėjų balsų). Pagal *santykinės daugumos* taisyklę laimi kandidatas, gavęs daugiau balsų už bet kurį kitą kandidatą (šiuo atveju nereikia surinkti daugiau negu pusę rinkėjų balsų). *O tam*, kad kandidatas būtų išrinktas pagal *kvalifikuotos daugumos* taisyklę, jis turi surinkti daugiau negu absoliučią balsų daugumą (daugiau balsų negu 50 proc. + 1), pavyzdžiui, 3/5, 2/3 balsų ir pan.

Atsižvelgiant į aukščiau minėtas santykines (paprastos) daugumos sampratas, galima teigti, kad nustatant, ar konkrečiu atveju yra santykinė (paprasta) dauguma, turi būti lyginamos atskiros, į bazę įeinančios grupės, ir nulems ta grupė, kuri bus gausesnė už kitas. Kaip minėta, bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo dalyviai savo valią konkrečiau sprendimo atžvilgiu gali išreikšti trimis būdais: balsuodami „už“, balsuodami „prieš“ ir susilaikydami nuo balsavimo, nors turi galimybę balsuoti. Tai, gi, priklausomai nuo bazės, gali būti ir trys grupės – „už“, „prieš“ ir „susilaikė / nebalsavo“. Kai bazė apima tik balsavusių dalyvių balsus, yra tik dvi grupės ir paprastai daugumai pakanka, kad balsų „už“ yra daugiau negu balsų „prieš“. Jeigu nustatyta bazė apima visus dalyvavusių dalyvių arba visus išleistų akcijų suteikiamus balsus, tai paprastai daugumai konstatuoti balsų „už“ turėtų būti daugiau ne tik už balsų „prieš“ skaičių, bet ir už „susilaikusių / nebalsavusių“ balsų skaičių.

Taigi numeratorių „absoliuti dauguma“ arba tiesiog „dauguma“⁵¹ balsavimo juridinio asmens dalyvių susirinkime kontekste turėtų būti aiškinamas, kaip reiškiantis

47 „Dabartinės lietuvių kalbos žodynas“, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <http://lkiis.lki.lt/dabartinis>.

48 Pastebėtina, kad sąvokos *santykinė dauguma* ir *paprasta dauguma* šaltiniuose vartojamos kaip sinonimai.

49 Kanceliariinės kalbos patarimai (internetinis leidimas), sudarytojas Pranas Kniūkšta (Lietuvių kalbos institutas, 2007), žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 30 d., <http://kanceliariiniaiatarimai.lki.lt/>.

50 Pavyzdžiui, žr. Eglė Bilevičiūtė ir kt., *Lietuvos konstitucinė teisė: vadovėlis*, 2-oji laida (Vilnius: Registrų centras, 2017), 353.

51 Atsižvelgiant į aukščiau minėtą lingvistinę sąvokos „dauguma“ reikšmę, manytina, kad tuo atveju, kai teisės aktuose apibrėžiant numeratorių vartojama sąvoka „dauguma“, ji turėtų būti prilyginama būtent „absoliučiai daugumai“.

didesniąją bazės dalį (t. y. vienu balsu daugiau negu pusė bazę sudarančių balsų), o numeratorius „paprasta dauguma“ (arba „santykinė dauguma“) – kaip didžiausią iš bazę sudarančių grupių. Abiem atvejais lemiamą reikšmę įgyja būtent bazės apibrėžimas.

Dabartinėje Akcinių bendrovių įstatymo 27 str. 8 dalies redakcijoje paprastos daugumos bazė yra susiaurinta iki „balsuojančių narių balsų“, nes skaičiuojami tik balsai „už“ ir „prieš“. Akcinių bendrovių įstatymo 27 str. 8 dalies nuostatos („jeigu <...> bendrovės įstatai nenustato didesnės daugumos“) akcininkams bendrovės įstatuose leidžia nustatyti ir didesnę bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo įprastiems sprendimams reikalingą daugumą, negu nustatytoji Akcinių bendrovių įstatyme. Tai padaryti akcininkai gali įstatuose padidindami numeratorių (pavyzdžiui, numatydami absoliučios daugumos reikalavimą įprastiems bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams arba kvalifikuotos daugumos reikalavimą visiems visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams) ir (arba) bazę (pavyzdžiui, padidindami ją iki dalyvaujančių susirinkime (t. y. įskaitant ir susilaikiusius) ar net iki visų bendrovėje esančių akcininkų). Taip Akcinių bendrovių įstatymo 27 str. 8 dalies nuostatos aiškinamos ir atsirandančioje, nors kol kas ir negausioje, Lietuvos teismų praktikoje bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo balsų daugumos skaičiavimo klausimais⁵².

Išvados

1. Konkretiems bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams priimti reikalingos balsų daugumos nustatymas priklauso nuo numeratoriaus (įstatymuose ar bendrovės įstatuose nustatyto konkrečių reikalingų balsų dalį išreiškiančio skaitinio dydžio) ir bazės (nuo kurios turi būti apskaičiuojamas numeratorius). Priklausomai nuo nustatytos bazės, susilaikiusiųjų skaičius gali turėti arba neturėti įtakos sprendimo priėmimui.
2. Bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo įprastiniams sprendimams (ne-reikalaujantiems kvalifikuotos balsų daugumos) numatyta balsų dauguma įvairiais laikotarpiais galiojusiame Akcinių bendrovių įstatyme buvo įvardijama įvairiai, kai kuriais atvejais pakankamai aiškiai neapibrėžiant bazės arba išvis jos nenurodant. Dar įvairiau „paprastos daugumos“ kategorija buvo ir yra apibrėžiama kituose juridinius asmenis reglamentuojančiuose teisės aktuose. Europos Sąjungos teisės aktuose „paprastos daugumos“ sąvoka taip pat neapibrėžiama, be to, vartojamos skirtingos bazės.
3. Nuo 2004 m. sausio 1 d. įprastiniams visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams reikalaujamos balsų daugumos numeratoriaus įvardijimui buvo

52 Žr., pavyzdžiui, „Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. spalio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-135-585/2019“, Infollex praktika, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 31 d., <http://www.infollex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1764632>.

atsisakyta „paprastos daugumos“ sąvokos ir Akcinių bendrovių įstatyme baze laikomi tik dalyvavusių ir balsavusių akcininkų balsai, o „susilaikę“ balsai jau nebeturi įtakos balsavimo rezultatams. Tiesa, akcininkai bendrovės įstatuose gali nustatyti ir didesnę daugumą bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo įprastiems sprendimams, padidindami numeratorių ir (arba) bazę.

4. Numeratorius „paprasta dauguma“ (arba „santykinė dauguma“) balsavimo juridinio asmens dalyvių susirinkime kontekste turėtų būti aiškinamas, kaip reiškiantis didžiausią iš bazę sudarančių grupių. O numeratorius „absoliuti dauguma“ (arba tiesiog „dauguma“) suponuoja didesniąją bazės dalį (t. y. vienu balsu daugiau negu pusė bazę sudarančių balsų). Abiem atvejais lemiamą reikšmę įgyja bazės apibrėžimas. Kai bazė apima tik balsavusių dalyvių balsus, paprastai daugumai pakanka, kad balsų „už“ yra daugiau negu balsų „prieš“. Jeigu nustatyta bazė apima visus dalyvavusių dalyvių arba visus išleistų akcijų suteikiamus balsus, tuomet paprastai daugumai konstatuoti balsų „už“ turėtų būti daugiau ne tik už balsų „prieš“ skaičių, bet ir už „susilaikiusių / nebalsavusių“ balsų skaičių.

CALCULATING THE VOTING MAJORITY REQUIRED FOR DECISIONS OF THE GENERAL MEETING OF SHAREHOLDERS: THE ISSUE OF A “SIMPLE” MAJORITY

Virginijus Bitė

Mykolas Romeris University, Lithuania

Abstract. *Violations of the voting majority required for decisions of the general meeting of shareholders are deemed to be substantial violations of procedure, due to which decisions may be declared invalid. Uncertainty arises when the rule of counting votes is referred to as „majority“ or „simple majority“. This article seeks to determine which elements constitute the content of the vote counting rules in the general meeting of shareholders, and how a „simple“ majority should be understood. The research revealed that determining the majority of votes required for specific decisions of the general meeting depends on the numerator and the base from which the numerator is to be calculated. The decisive factor is the definition of the base. The numerator „simple“ („relative“) majority should be understood as the largest of the groups that make up the base. When the base includes only the votes present and cast, it is sufficient that there are more votes in favour than against. When the base includes all the votes present (or votes of all outstanding shares) then the number of votes in favour should be higher for both the number of votes against and the number of abstentions. Meanwhile, the numerator „absolute majority“ (or simply „majority“) presupposes a larger part of the*

base (i.e., one vote more than half of the base). Shareholders may also set a larger majority for the decisions of the general meeting in the articles of association by increasing the numerator and/or base.

Keywords: *Voting at the General Meeting of Shareholders, Vote Counting Rule, Majority of Votes, Simple Majority, Relative Majority, Absolute Majority, Qualified Majority.*

Virginijus Bitė, Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos profesorius ir Privatinės teisės instituto direktorius, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso priežiūros komiteto narys, Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos komiteto narys, Lietuvos advokatūros Civilinės teisės komiteto pirmininkas. Mokslinių tyrimų kryptys: verslo aplinkos teisinis reguliavimas, įmonių (bendrovių) teisė, verslo organizavimo teisinės formos ir kt.

Virginijus Bitė, professor at the Law School of Mykolas Romeris University and Director of the Institute of Private Law, member of the Supervisory Committee of the Civil Code of the Republic of Lithuania, member of the Business Environment Committee at the Lithuanian Confederation of Industrialists, chairman of the Civil Law Committee at the Lithuanian Bar Association. Research interests: legal regulation of business environment, company law, legal forms of business organization, etc.